

Landøkonomiske Meddelelser fra forskellige Egne om Aaret 1893.

Fra Nordøstsjælland.

Desværre har Aaret været daarligt — dog næppe fuldt saa tarveligt her, som i andre Egne af Landet; men Klagerne over knap Sommergræsning, ringe Mælkeudbytte, maadelige Sædafgrøder lyde dog almindeligt. Her sker kun faa Ejendomshandler. En Gaard paa c. 110 Td. Land, som der for 10 Aar siden bødes 80,000 Kr. for, er nu solgt for 60,000 — denne Værdiforringelse svarer omtrent til hvad der kan siges at være normalt. — Det er ikke mange Arbejder, der udføres ud over de nødvendigste, men fuldkommen Standsning paa alle Omraader er der dog ikke; et meget smukt Plantningsforetagende langs Nordkysten af Sjælland, fra Gilleleje til Tidsvilde, er saaledes startet ifjor, væsentlig ved Initiativ af Birkedommer Hammerich, Forstraad Bang og Gaardejer Hans Jensen i Mønge.

Her findes mange Smaakaarsfolk i Egnen, og en ret omhyggelig Drift af Husmandslokker træffer man ikke sjælden, hvortil en medvirkende Aarsag er de Præmier for god Dyrkning, der i en Aarrække have været givne; hyppig er dog ogsaa Drift og Orden meget tarvelig, og Udbyttet af en Ejendom paa 1 a 2 Tdr. Land, som meget godt kunde overkommes at drives ved Spadekultur, bliver mindre end ønskeligt. — Der er altid gode Priser paa Smaa-Ejendomme; mens Alt andet falder — stige de, og det er klart, gennem de

Oplysninger, som Birkekontoret raader over, at Huse med Jord og Ejendomme paa ca. 10 Td. Land ikke have været underkastet nogen Pristilbagegang.

Fra Hornsherred.

Aaret 1893 vil for mange Landmænd blive et skæbnesvangert Aar, ikke alene for det tarvelige Aarsudbytte, der er opnaaet, og det deprimerende ved at arbejde under saa trykkende Omstændigheder og med saa ringe Udbytte, men fornemmelig ogsaa for de Følger, Aarets Misvæxt og øvrige Kalamiteter vil drage efter sig. — Aarsudbyttet saavel af Mark som Besætning har været yderst tarveligt. — Vaarsæden er tildels mislykket paa Grund af Forsommerens ualmindelige Tørke, Besætningen var daarlig græsset Sommeren over, maatte gaa længe ude i det fugtige og kolde Efteraar, fordi man ikke turde binde tidlig ind af Frygt for Fodermangel, og da Indbindingstiden saa endelig kom, var det i en temmelig tarvelig Forfatning, Kreaturerne kom paa Stald. — Under disse Forhold vil det jo nok forstaaes, at Besætningens Udbytte har været tarveligt, og da Priserne paa Kreaturer er falden betydelig, fornemmelig ved de mange forskellige Hindringer, Exporten har været og er udsat for, vil det jo let ses, at Aarsindtægten ikke vil komme til at balancere med Udgiften, der for Kommuneskatters, Lønningers og Arbejdsudgifters Vedkommende er stigende.

Roemarkerne slog de fleste Steder fejl, og dette bidrager ogsaa til, at Frygten for Fodermangel med Grund er tilstede, hvorfor man saavidt gjørligt reducerer Besætningens Størrelse, men de lave Priser give kun lidt i Lommen for denne nødvendvne og dyre Nødvendighed.

Det er under saadanne Forhold en tvingende Nødvendighed for Landmanden at koncentrere sin Tanke om Existenten og sin Bedrifts absolut nødvendige Vedligeholdelse, hvilket med andre Ord udelukker al Bekostning og enhver nok saa ønskelig Forandring eller Forbedring, og jeg kan saaledes intet-somhelst meddele herfra om Grundforbedringer, nye Driftsmaader, Anskaffelser af Maskiner, Redskaber eller lignende. —

Ejendomshandler, Forpagtninger eller lignende have ikke fundet Sted. — Kjøberne ville jo trykke Priserne, og Sælgerne kunne ikke sælge til de af Kjøberne budte Priser, saa her finder en stillestaaende Afventning Sted.

Socialisterne have mærkelig nok endnu ikke vunden nogen nævneværdig Indgang her i Egnen.

Husmandsbruget staar ret godt til her; de præmieres aarlig af de lokale Landboforeninger. — Der synes ikke at være nogen Trang til Forøgelse af disse.

Fra Egnen Taastrup-Kjøge.

Aarsudbyttet har i det hele været ringe; thi om Vintersæden end i Regelen har givet normalt, har Vaarsæden antagelig givet 30 % under det almindelige og i adskillige Tilfælde kun 50 % af forrige Aars Høst i Kvantum; — Kvaliteten af Hvede og Rug er god, af Byg ret god, Havre tarvelig.

Kommuneskatterne ere som Regel ikke høje her paa Egnen (10 á 18 Kr. pr. Td. H.), men de steg overalt som en Følge af Alderdomsunderstøttelsesloven; — da Sparsommelighed nu er Løsenet allevegne, vil der rimeligvis blive gjort Anstrængelser for at holde de kommunale Udgifter, saavidt muligt, indenfor rimelige Grænser. — Afgifter af Jord samt Lønninger ere næppe i Stigning, snarere det modsatte. Naar disse Priser derfor alligevel blive trykkende, da er det ikke, fordi de her ere stegne, men fordi Evnen til at bære dem er forringet, og forringes Dag for Dag.

Ejendomspriserne er det vanskeligt at tale om, da der sker saa faa frie Salg; — efter de enkelte Handler at dømme, der ere komne i Stand, er Jordprisen i Handel og Vandel ikke gaaet tilbage i de sidste Par Aar, Haabet om bedre Tider og Tilliden til god Jords Forrentningsevne er heldigvis endnu ikke udslukket.

Grundforbedringer udføres saa godt som slet ikke, dels fordi disse i denne Egn allerede ere gennemførte i en tidligere Tid, og dels fordi man overhovedet for Tiden ikke

foretager noget ud over det nødvendige, hvad enten man har Raad dertil eller ikke.

Vanskelighederne ved Afsætning af Kvæg føre nærmest til, at der kun fedes saa meget, som der nødvendigvis maa sættes ud; men da Omsætning af Kvæg kun var lidet udbredt, medens Indskudet som Regel sker ved Selvtillæg, saa har den nævnte Kalamitet ikke forandret synderlig paa Kvægbruget, men vel reduceret Indtægten af Besætningen ret følelig. —

Her i Egnen har Socialismen endnu ingen Indflydelse, og de nuværende Konjunkturer ere heller ikke gunstige for dens Trivsel, da de faste Arbejdere meget vel vide, at Landbruget for Tiden ikke kan udrede større Beløb for Arbejdet, men med opadgaaende Tider vil Fordringen om højere Dagløn m. v. dog næppe udeblive. — Husmændene her i Egnen drive i Regelen deres Jord godt, men der er ikke noget særligt at bemærke derved, da Arbejdet gjerne udføres med Husbondens Heste og Redskaber; som Regel er en Husmand med Jordlod, naar Hustruen ellers er ordentlig og dygtig, vel situeret og fører en efter sine Forhold god og lykkelig Tilværelse. Hønseholdet spiller nu til Dags en ret betydelig Rolle, særlig i Husmandsbruget, og yder en ikke ubetydelig Andel af Aarets Indtægter. Selve Husmandsspørgsmaalet er et saare vanskeligt Problem at løse, fordi Vedkommendes Personlighed spiller en saa overvejende Rolle ved Afgjørelse af den Gavn, som en Jordlod kan bringe en Familie; — kun skal jeg gjen tage, hvad jeg tidligere har udtalt, at mange Aars Erfaringer have lært mig, at det er en Lykke for en Mand at være Ejer af sit Hus, sin Have, sin Lod; en Mand af den Slags, der overhovedet egner sig til at have sit eget at passe, føler sig personlig knyttet til sin Jord, han dyrker den med Kjærlighed, han elsker paa sin sindige Maade sit Hus og Hjem, og han bliver ad den Vej en langt mere solid og paa lidelig Arbejder, end den, der kun som Lejer for en tilfældig Tid har slaaet sig ned paa et Sted, som han atter ved første Lejlighed agter at forlade.

Fra Egnen ved Jyderup.

Paa Grund af de absolut forhøjede Lønninger, som ere blevne staaende, da Produktpriserne faldt, er alt trykket. I enkelte Kommuner er ligeledes Hartkornsskatterne stegne meget betydelig, saaledes at medens vi i den herværende Kommune nu svare i Hartkornsskat 15 Kr. 36 Øre, svares der i Nabokommunen 31 Kr., og den skal iaar være bleven forhøjet. Det er jo en Byrde, som absolut maa føles, og sligt trykker jo umaadeligt.

Man er bleven mere varsom med at udsætte stærkt i sine Besætninger; der fedes saa lidt som muligt, og paa de større Gaarde spiser man selv hvad man kan overkomme af Udsættere.

Fra Maj 1893 af har der været tilstrækkelig af Arbejdskraft, og det er mig en Gaade, hvor Arbejderne vare henne hele Vinteren 1892—93, thi da manglede man Arbejdere; men fra Begyndelsen af Sommeren 1893 har der været fuldkommen tilstrækkelig af Arbejdere, men hvad det kniber med er Karle; Husmænd kan man faa nok af og ligesaa af Malkepiger. Lønningerne ere her paa Egnen uforandrede.

Holbæk Amts økonomiske Selskab har i de sidste Aar i Forening med Bidrag fra Staten og det Classenske Fideicommiss uddelt som Præmie og Præmielodder etc. ca. 4000 Kr. aarlig til Husmænd. Laanene ydes for dermed at udføre Grundforbedringer som Dræning, Mærgling, Bygning af Møddinghuse etc., og naar det, hvortil de vare ydede, var udført, blev Laanet eftergivet.

Dersom man ved at skaffe Husmænd Jord mener at faa en god Daglejerbestand, tror jeg, man tager fejl, thi jo mere Interessen for Jordens Drift voxer, jo mindre Tid faa de til at gaa paa Arbejde; hvad jeg egentlig tror vilde bringe Velvære hos Arbejderne og ikke drage dem fra Arbejdet paa Gaarden, var at der skaffedes dem Græs og Foder til en Ko. Vi her paa Gaarden have prøvet begge Dele, men synes ubetinget bedst om det sidste. Derefter er der tillige et bestemt Ønske, og det forekommer mig dog at kunne hjælpes paa ved at Ejeren af mindre Lodder selv drev Jorden og saa udlagde et

godt og kraftigt Stykke Græsjord, som blev overladt Arbejderen, og saa skulde han have Halm om Vinteren samt f. Ex. Plads til Dyrkning af lidt Roer tilstrækkelig til en Kos Vinterfoder.

Fra Samsø.

Den Bevægelse, der i de fleste Egne af Landet er fremme for at skaffe flere Husmænd Jord, og for at forbedre de Husmandsbrug der findes, har ogsaa sat sine Spor herovre. Det er jo en Sag, der i mange Aar er bleven nøje overvejet af mange rettænkende, alvorlige Mænd Landet over, og en Sag der er bleven set paa med højst forskellige Øjne. Der kan sikkert heller ikke skrives en Recept, der kan hjælpe i alle Tilfælde og under alle Forhold, tvertimod, man kan vel endogsaa her med Rette sige, at hvad der kan kurere en Smed kan slaa en Skrædder ihjel, men en stor Hovedhindring for at forbedre de nuværende Husmandsbrug i nogen kjendelig Grad ligger sikkert i den stedmoderlige Behandling, der de fleste Steder er bleven Husmændene til Del ved Udstykningen, idet de have faaet deres Lodder langt fra Byen, som oftest paa daarlig Jord, og tidt af en saa uheldig Form at de daarlig kunne græsse Koen der, uden at den kommer Naboen for nær. At en saadan Lod aldrig kan blive særlig indbringende for dens Bruger er let forstaaelig, og jeg mener derfor, at det maa stilles i første Linie, at Hus og Jordlod er saa nær sammen som mulig, naar der er Tale om at skaffe flere Husmænd Jord, thi det maa være saadan, at naar Manden kommer hjem fra sit Arbejde, og har spist sin Aftensmad, at han da kan have Fornøjelse af at gaa ud paa sin Lod, se til sin Sæd og sine Kreaturer, og udrette lidt nyttigt hist og her. Hvor Lodden ligger langt fra Huset, og særlig naar den er af daarlig Beskaffenhed, er det som oftest en tarvelig Løn, Husmanden faar for sit Arbejde paa Jordlodden, og det synes tidt, som om den jordløse Husmand har ligesaa gode Indtægter, meget mere Fritid, og er fri for den Risiko, som Uheld med Korn og Lignende kan foraarsage Husmanden med Jord, men jeg tror, at det kan slaas fast, at som Regel er der meget mere Forslag i den Rug, Jordhusmanden selv høster, og i den

Uld han selv klipper, end der er i det Brød og det Tøj, den jordløse Husmand køber; — om det er en Følge af det forøgede Arbejde, det har kostet, ved jeg ikke, men det er vel sandsynligt.

Det Udvalg, herværende Landboforening nedsatte for et Par Aar siden med det Formaal at skaffe flere Husmænd Jord, har blandt andet formaaet Sparekassen til at stille 5000 Kr. i dette Øjemed til rentefrit Laan i en Del Aar.

Fra Egnen Kallundborg-Slagelse.

Naar Skatter og Lønninger bestandig stige, medens Priser paa alle Produkter gaa ned ad, maa absolut Landbrugsgets Forrentningsevne blive svækket, da enhver Ejer af Jord maa svare de samme Prioritetsrenter; for Forpagterne stiller det sig jo noget bedre, da de kunne faa Afslag. — Der er betydelig Nedgang i Ejendomspriser og Forpagtningsafgifter; Mange ville sælge, men Faa købe; den Bondegaard, der i de gode Tider kostede 60,000 Kr., har nu en Værdi af ca. 35,000 Kr., Bolssteder og Huse bliver betalt forholdsvis ikke saa lidt højere.

Det er navnlig Røefrøavl, der vinder Udbredelse; kun enkeltvis avles der Kløver- og Græsfrø.

I sidste Aar har der været rigelig Arbejdskraft, og Lønningen er ikke stegen; det er i de senere Aar mere Lønnen til Karle end til Daglejere, der er stegen. Paa de større Gaarde holdes der mest Daglejere, paa Bøndergaarde mest Karle og Dreng. Akkordarbejde bruges vist for lidt, maaske af den Grund, at man er bange for at dette endnu mere skal svække Lysten til de Arbejder, der ikke godt kunne gives i Akkord.

Det kunde sikkert være gavnligt med flere mindre Husmandsbrug, men skal det støtte Arbejdskraften for Agerbruget, bør de vist kun være paa $1\frac{1}{2}$ à 2 Td. Land; det er vanskeligt at sige, hvorledes de bedst skulde skaffes tilveje; thi en hensigtsmæssig Beliggenhed for Arbejdsstederne er vist temmelig nødvendig; heldigst maaske, om der kunde tages saadanne Smaalodder ud af de Ejendomme, hvor Ejeren føler

Trang til faste og solide Arbejdere, og der maaske da kunde ydes Statslaan til Bygningsopførelse.

Fra Egnen Korsør-Skælskør.

Om Høsten 1893 kan der endnu ikke udtales noget bestemt, men alt tyder paa et tarveligt Resultat. Mit Mejeriregnskab, som gaar saa omtrent med Kalenderaaret, har i det forløbne Aar ikke været saa gunstigt som ønskeligt, hvilket jeg for en stor Del vil tilskrive den kjedelige Mund- og Klov-syge, som her paa Gaarden begyndte 2. Juledag f. A. og gjorde sig gjældende en stor Del af Aaret, saa Mælkeudbyttet blev gjennemgaaende for lille. Svinebesætningen, som mærkelig nok ikke fik Sygdommen, har givet et særdeles godt Udbytte. Jeg har ifjor solgt for 17,300 Kr. Svin, foruden egen Indslagting, hvilket jeg synes er godt.

Ganske vist ere de kommunale Skatter i jævn Stigning ligesom Folkelønningerne ere temmelig høje, men at det følelig mærkes, tror jeg egentlig ikke. En Lempelse i Skatter, det være sig til Stat eller til Kommune, tror jeg vil være af næsten umærkelig Betydning, kun en grundig Beskyttelse over hele Linien vil være en følelig Hjælp, som Landmanden kan tage og føle paa. Det ser mærkeligt ud, at det lille Danmark, som maaske er det mest udprægede agerdyrkende Land i Europa, trods næsten alle andre Landes Beskyttelse overfor Agerbruget, ikke lader til at røre en Finger i den Retning.

Naturligvis ere baade Ejendomspriserne og Forpagtingerne, især paa mindre god Jord, dalede, men meget lidt handles der; thi enhver hænger ved det saa længe som mulig — vidende at naar han sælger, da maa han tabe.

I de senere Aar har man, paa Grund af de ublu Forlangender, saa meget som muligt forladt de faste Folk og er gaaet over til Daglejere, der, selv om de egentlig ikke ere billigere, ere langt paalideligere, iaar antager jeg næsten, at en Del faste Folk igjen fra April eller Maj vil blive anvendt til betydelig reduceret Løn.

Akkordarbejde, som jeg meget ynder, er meget i

Aftagende; thi det er ved de latterlig høje Priser blevet komplet demoraliserende. En Arbejder er kommen paa den Tro, at han ved Akkordarbejde uden at lægge flere Kræfter i og uden at arbejde længere skulde tjene Daglønnen 2 à 3 Gange.

Fra Fuglebjergerne.

Det har sidste Aar været meget slet for Landbruget, alle Steder har Høsten været ringe, flere Steder har det for enkelte Afgrøder nærmet sig til Misvæxt, Sæden har givet en ringe Kvalitet og faa Fold, og Priserne ere især for Hveden saa lave, som man ikke tidligere har kjendt; Kreaturer til Slagtning ere næsten usælgelige.

Kommuneskatterne voxer i en foruroligende Grad overalt, for faa Aar siden var Kommuneskatten i et Sogn jeg kjen-der 11 Kr. 50 pr. Td. Hartkorn, iaar er den 22 Kr. 08 Øre, og paa Formue og Lejlighed stegen i Forhold derefter. Af Ejendomshandler sker kun enkeltdte mest imellem Fader, Moder og Søn og Datter, til lavere Priser; enkeltdte tvungne Salg til lave Priser som passer efter Tiderne. Forpagtnings-Afgifterne ere ogsaa lidt nedadgaaende, men ikke tilstrækkelig i Forhold til hvad der kan bringes ud af Jorden.

Paa Grund af de lave Hvedepriser bliver der paa mange især mindre Gaarde saadet mest Rug; det bliver mere almindelig med kun 2 Aars Kløver og saa Vikkerhavre og andet Grøntfoder samt Roer i en Mark midt i Omdriften, Staldfodring det meste af Sommeren.

Her paa Egnen have enkelte Husmænd gjort god Fremgang med Dyrkning af deres Lodder, nærmest foranlediget af det Udvalg, som hvert Aar rejser omkring og besøger Huslodder samt uddeler Præmier til enhver Husmand, som gjør sig fortjent dertil. Man kan imidlertid ikke sige, at det er almindelig, at Husmændene dyrke deres Jordlodder godt.

Jeg kan ikke indse, at der er nogen virkelig Trang til Husmandsbrugenes Forøgelse; der er jo enkelte, som have god Nytte af et Stykke Jord, saaledes at de kunne holde en Ko, men der er andre, som staa dem bedst ved ikke at have Jord.

Fra Vordingborgegnen.

Aarsudbyttet viser sig, efterhaanden som Tærskningen skrider frem, at være fuldt saa daarligt, som man ventede. Det er især al Vaarsæden, der giver et tarveligt Udbytte, saa det er kun Vintersæden, der folder nogenlunde ordentligt. Kvaliteten er ret god, men selv med god Kvalitet har Salg været vanskelig og kunde kun ske til meget lave Priser. Fristelsen til at opfodre det meste af Sæden har, især paa Grund af at Priserne paa Foderstofferne næppe staa i det rette Forhold til Sædpriserne, været stor. Dette har selvfølgelig ikke just været heldigt for Foderets Sammensætning, hvor ofte Klid og Oliekager have været anvendt noget mindre, end det er heldigt for et godt Mejeriudbytte. Et stort Savn er det ogsaa, at der er saa lidt Hø, og at Roerne, om de end voxede stærkt i de sidste Sommermaaneder, dog næppe overalt have givet et godt Udbytte. Køerne kom iaar ingenlunde paa Stald i god Foderstand, saa der skal en Del til at oprette dette, og det er derfor ikke saa underligt, at mange Besætninger ere i ringere Foderstand, end de pleje at være paa denne Aarstid. Mælkeudbyttet Aaret rundt har, da heller ikke Græsningen var rigelig, vistnok været under et Middelaar, selv om Priserne have hjulpen noget. Egentlig er det kun Svinene, der have givet Priser, der vare lønnende, men dette er jo ikke tilstrækkeligt til at lade Aaret faa anden Karakter end »maadeligt«.

Skatterne ere bestandig stigende, og Afgifterne falde ikke i Forhold til, hvad Priserne kunne give Anledning til, men stærkest har dog vel Stigningen været i Folkelønninger og Dagløn, der i Løbet af en Aarrække er stegen betydelig. For Øjeblikket lader det, som om Fordringerne, for Karles og Pigers Vedkommende, ere lidt mindre ublu, men rimeligvis er det kun Vintertiden, der paavirker dette, saa at der atter kommer en Stigning til Foraaret.

»Gjennemsnit af Lønninger til de faste Folk, som faa Kosten, har siden 1860, her paa Gaarden været saaledes:

	Karle	Piger	Røgttere	Fodermester.
1860—70	Kr. 100,00	60,00	208,00	200,00
70—80	- 144,00	109,00	240,00	280,00
80—90	- 136,00	123,00	247,00	300,00
90—93	- 148,00	130,00	300,00	340,00

Samtidig er Daglønnen stegen, men navnlig bliver Akkordarbejde, som anvendes i stor Udstrækning, betalt betydelig højere end tidligere.*

Ejendomshandler have her ikke været mange af, men hvor Salg har funden Sted, ere Priserne betydelig lavere end tidligere. Huse ere næppe faldne i Pris, ligesom Afgifterne af disse omtrent holde sig uforandrede. Forpagtningsafgiften er utvivlsom dalet noget, dog ingenlunde i et Forhold som svarer til de forandrede Konjunkturer; er en Forpagtning ledig, er der i Regelen for mange Lysthavende, saa den, der omsider faar den, har gjerne forpligtet sig til at svare mere, end der bør og kan svares.

Moseopdyrkning foretages, hvor det kan. Engkultur, udover Anvendelse af nogen Kunstgjødning, gjøres der ikke meget ved. Saavel disse Arbejder, som en mere intensiv Drift, hæmmes ikke alene af, at Driftskapital er for knap tilstede, men ogsaa af at Arbejdskraften er dyr og ofte vanskelig at opdrive til Extraarbejder. Hovedforandringen i Sædskiftet er nærmest, at Roerne stadig vinde forøget Udbredelse. Der lægges mange Steder Vægt paa en bedre og omhyggeligere Efteraarsbehandling af Stubbjorden, Skrælleploven vinder en Del Indgang, og navnlig paa de stærkere Jorder bliver der ofte foretaget Arbejde med denne, eller i alt Fald med Svenskharve og Ringtromle, før den egentlige Efteraarspløjning udføres.

Ved Husmandsbrugene er der uden Tvivl Fremgang. Præmieringen har paavirket Sansen herfor i høj Grad. Det er ikke helt ubetydelige Arealer, der bearbejdes med Haandkraft, og samtidig ses der langt flere gode Husmandskøer end tidligere. Det vilde sikkert være hensigtsmæssigt, om der var nogle flere Huse med Jord til, end der er, men dette er ingen-

lunde let at opnaa. Langt nemmere sker det, at en eller anden Huslod forsvinder ved at inddrages under en større Gaard, hvor dette kan ske uden at overtræde Loven. Om de fleste Husmænd kan det siges, at de dyrke deres Lod ret godt, uden dog at gaa udenfor det gamle afstukne Spor, men adskillige hæderlige Undtagelser er der, hvor Binæringer komme til at spille en vis Rolle, idet de have en ret god Indtægt, enten af Høsehoid, Biavl eller Salg af Frugt.

Fra Falster.

Det Landbrugsjaar, som støtter sig til Høsten 1893 bliver ganske særdeles tarveligt, vistnok saa simpelt, at det er længe siden, vi have havt et lignende. Der er intet, der giver Penge iaar — Avlen ringe og Priserne smaa. Hveden er jo det eneste, som har givet ret godt, og dette er endda ikke Tilfældet overalt, men den klarer med den kummerlige Pris jo ikke for ret meget, og andet Korn bliver der ikke at sælge iaar. Dernæst var Sommeren tarvelig for Mejeriet. Hvor Sukkerroerne ere naaede hen, er man heldigere stillet, da de have givet godt iaar, mange Steder udmærket godt. Men naar de betragtes som Universalmiddel mod al Misèren kommer man let til at overvurdere deres Betydning.

De stigende Kommuneskatter trykke ganske vist, om end en 50—60 eller maaske 80 Kr. Merudgift paa en alm. Bondeggaard naturligvis ikke er det, der har bragt Bægeret til at flyde over mange Steder. Og andre Udgifter ere næppe væsentlig forhøjede i den sidste halve Snes Aar. Det er de ugunstige Konjunkturer, der er den allervæsentligste Grund til Landbrugets ringe Forrentningsevne.

Ejendomspriserne ere nedadgaaende for Bøndergaarde navnlig, men meget sjælden handles der. Huse have holdt Pris. — Der udføres meget faa Grundforbedringsarbejder, fordi man indskrænker sig saa meget som muligt. — Særdeles mange ere nu delvis gaaet bort fra Helbrak og de fleste med Rette. Der tages Halvbrak eller benyttet Brak, og hvor Tingene passes, gaar det ikke derved ud over Hveden. Jorden bearbejdes vel nok efterhaanden omhyggeligere,

men i Reglen kommer man næppe dybt nok i, saavist som vor Jord meget godt kan taale en fornuftig Behandling, ud over de 6°. Og stort dybere kommer man ikke paa en Mængde Bondebrug.

Man er lidt mere opmærksom paa at skaffe sig god Saa-sæd navnlig ogsaa af gode Varieteter af Byg og Havre. Prenticebygget er meget yndet, da det overalt erkjendes, at det giver flere Fold, men Kjøbmændenes Usikkerhed ved Bedømmelsen af Kvaliteten gjør ogsaa Dyrkerne lidt usikre. Et-Aar foretrækkes Prenticebyg, et andet Aar, som nu iaar, vrages det. Ligeledes er Beseler Havren bleven meget udbredt.

Fra Østlolland.

Lønningerne til det faste Tyende ere ikke i Stigning i de sidste Aar, og for de gifte Arbejderes Vedkommende er den vel paa enkelte Tider af Aaret noget højere, end den plejer at være, men er saa om Vinteren den samme som tidligere. Men der er overalt her paa Egnen knapt med Folk. — Skatter og Afgifter ere ikke stigende i det forløbne Aar. Kommuneskatterne udgør i de 7 nærmeste Sogne 20 Kr. pr. Td. Hartkorn, og i flere af disse er der for Aaret 1894 lignet noget mindre end i 1893. — Der har kun fundet meget faa Ejendoms-handler Sted i det sidste Aar og ej heller ny Forpagtninger. De enkelte Bøndergaarde, der ere solgte, ere gaaede noget under den tidligere Pris, men det er iøvrigt vanskeligt at dømme om der virkelig er nogen Nedgang i Prisen, da det saa meget beror paa i hvilken Kondition Ejendommen er.

Der er drænet en Del her i Egnen, men ellers foretages der kun meget faa Grundforbedringer.

Her fedes kun meget lidt omkring paa Bøndergaardene, derimod findes der paa Herregaardene, hvor der som Regel fodres godt, en Del Udsættere, som man nu, med det sidste Aars Erfaring i Minde, søger at forbruge i Husholdningen, og hvad man ikke kan magte der, bliver saa solgt til Egnens Slagtere i halvfedet Stand. Man vil sikkert herefter være noget mere varsom med at lade Overløbere og Kasterne gaa af, naar de ikke ere nær ved Aldersgrænsen.

Det er knapt med Folk her i Egnen, og man søger paa de Tider af Aaret, hvor Arbejdskraften er at faa, at fremskynde alt Arbejde saameget som muligt. Fra socialistisk Side finder ingen Paavirkning Sted blandt Landarbejderne. Sansen for et bedre Husmandsbrug er i jævn, solid Fremgang her i Egnen.

Fra Midtlolland.

Ikke at der fattes mig Vilje til at drage frem alt det Gode, der fra et landøkonomisk Synspunkt lader sig sige om det Aar, hvis Timeglas nys er udrundet. Thi de Minderuner, der ristes over Afdøde, pleje jo ifølge god gammel Skik at være byggede over Bestræbelsen efter at dvæle ved Specialposterne paa den Hensovedes Creditside. Saare faa ere imidlertid de Momenter, der kunne lægge et forsonende Skjær over den nys afsluttede Tilværelse af 1893.

Som første Moment i saa Henseende er man strax parat til med al Paaskjønnelse at lade Tanken dvæle ved Aarets gode Svinepriser. For Smørrets Vedkommende kan man ikke strække sig videre end til at erkjende, at Aarets Middelpris kunde have været endnu ringere end den var. Bestræbelsen efter at finde flere tiltalende Træk i Aarets Fysiognomi forbliver saa iøvrigt næsten resultatløs. Og man nødes følgelig til at indstille sin paagjældende Søgen ved at maatte sige sig selv, ja der var vist egentlig ikke andet end netop Svinepriserne at fremhæve under dette Afsnit. Alt dog under Forudsætning af, at man ikke er Sukkerroedyrker. Thi for disse Sidste synes det gjennemgaaende gode Udbytte af Sukkerroekulturen i ikke ringe Grad at neutralisere det utilfredsstillende Udbytte af Landbrugets øvrige Produktionsbrancher.

Og saa staar man da altsaa ved Indgangen til et nyt Aar, — som sædvanlig rustet med Haabet om, at det skal falde netop i dettes Lod at bringe de første opmuntrende Varsler om den Strømkæntring i Landbrugets Kaar, efter hvilken der fra næsten alle Sider spejdes med stigende Længsel og Bekymring. Men sideordnet dermed er man gennemtrængt af den Følelse, at det Aar, vi have lagt bag os, ikke blot ikke har

øget, men i kjendelig Grad mindsket det danske Landbrugs Sum af Modstandsevne overfor sin Part af det Tryk, der efter alt at dømme hviler over Jordbruget i hele den civiliserede Verden. Og endvidere er man paa det Rene med, at der strækker sig mørke Skygger ind over en stor Del af det nye Aar — som en Arv fra dets Forgænger. Det er jo dog dettes Høst, der i den store Helhed skal bære Landbruget ud over Tidsrummet, indtil den næste Høst staar færdig til Hjembjergning!

Spejder man saa efter Lyspunkterne — efter enhver Lysstribe, der kan bære Varsel om en kommende Spredning af Skydækket, da kan man ikke andet end glæde sig over de mangfoldige Vidnesbyrd om, at vort Landbrugs Energi og Initiativ synes at styrkes, i samme Grad som Kaarenes Ublidhed appellerer til Anspændelse af den Enkeltes Kræfter. Der ligger et styrkende Moment i, at Forholdet i den store Helhed tør siges at være som saaledes anført. Det skal saa endvidere ikke glemmes, at det danske Landbrug efter alt at dømme i den store Helhed er organiseret under en Form, der under den nuværende Konjunkturprøvelse viser sig at afgive et relativt solidt Fundament. Man trøster sig saa i ikke ringe Grad med Bevidstheden om, at det er den grundmurede Bygning, der staar længst, naar hærgende Storme drage over Landene!

En i Detaillerne gaaende Redegjørelse for de Forhold, der have givet 1893 Plads paa Fløjen af vort Landbrugs magre Aar, synes mig overflødig. Aarsagerne ere jo nemlig indenfor vort Lands Grænser overalt de Samme: en ved Aarets Tørke i ualmindelig Grad reduceret Høavl; en af samme Aarsag betinget ualmindelig mager Høst, ledsaget af meget lave Kornpriser, og dertil endelig en meget følelig Nedgang i den ordinære Indtægt af Slagtekvæget. Høstens Kvalitet blev Landet over god. Dette lader sig ikke nægte. Men Facit — Indtægten af Høsten — bliver ikke destomindre absolut utilfredsstillende, hvortil for denne Egnss Vedkommende særlig de lave Hvedepriser bidrage. Det maa anses for et stort Held for vort Landbrug, at den forudgaaende Høst var saa stærkt fyldende, at denne paa de fleste Steder havde levnet et Overskud af Foder. Dette bidrager overordentlig til at fjerne Be-

kymringerne for Indtrædelse af Fodermangel. Men saagodtsom overalt er stærk Økonomi med de sparsomme Foderbeholdninger nødvendig.

At Vinterfodringen derved i væsentlig Grad fordyres gennem den nødvendiggjorte øgede Kraftfoderanvendelse er givet. De forhaandenværende Smørpriser ere desværre ikke saadanne, at de yde Erstatning for nævnte Tillæg til Vinterholdets Udgiftskonto. Drages derfor de direkte Produktionsudgifter fra Salgsindtægten, vil det utvivlsomt godtgjøres, at Danmarks Produktion af Smør i indeværende Vinter levner et ualmindelig beskeden Overskud. Det er da intet Under, at den Tanke mere og mere arbejder sig frem, at man maaske bør holde sig parat til med kort Varsel at gjøre sin Besætning om fra at være efteraars- og vinter-kælvende til at være foraaarskælvende. Skulde Forholdet mellem Smørpriserne i afvigte Sommer og i indeværende Vinter saa nogenlunde angive det tilsvarende fremtidige Prisforhold, bør den paagjældende Svingning formentlig foretages jo før jo heller. Thi Konjunkturerne ere i Øjeblikket ikke saadanne, at Gjødningskontoen taaler Belastning med store Produktionsomkostninger. Ved at inlde sig paa den anførte Svingning maatte man ganske vist erkjende dermed at foretage et betydningsfuldt Skridt tilbage. Man vilde derfor foretage dette med en Beklagelse over, at Forholdene ikke længere tilstede Bibeholdelsen af en Ordning, under og ved hvilken vor Mejeridrift, som vort Jordbrug, har vundet et betydningsfuldt Opsving. Men vilde man i Henhold hertil gjerne betragte Tilbageslaget fra det kostbare Vinterhold som en blot midlertidig Nødhjælp, frembyder Sagen netop i saa Henseende afgjørende Betæneligheder. Thi den første Svingning — fra tidlig til sildig Kælvning — er saare let at foretage; ja saa let, at den nærmest paaviselige Følge heraf vil være et øget Mælkeudbytte i det paagjældende Aar. Men overmaade vanskeligt bliver det derimod at undgaa betydelige Tab ved atter at skulle rykke Kælvningen frem fra Foraars til Efteraars. Særlig af sidstnævnte Aarsag er det naturligt, at man betænker sig, og vil se om ikke mulig den sparsomme Forsyning af afvigte Sommers

Smørmarked bærer Skylden for den ualmindelig ringe Værdiforskjel mellem Sommer- og Vintersmørret. —

Den magre Høst i Forbindelse med Frostens sene Indtræden har gjort Landbrugets Arbejder ualmindelig let overkommelige. Til en Forandring synes det derfor i Øjeblikket at være Arbejdsgiverne, der have Overtaget. I hvert Fald beskjæftiger eller foruroliger Arbejdsspørgsmaalet ikke Sindene i den Grad, som i de senere Aar. Men man er sig bevidst, at de tilvante Vanskeligheder atter med kort Varsel kunne frembyde sig.

Det er let forklarligt, at Landbruget i et Aar som dette skyer ekstraordinære Udgifter, og derfor lader projekterede opsættelige Grundforbedringer og Nyanskaffelser vente til bedre Tider. Ogsaa denne Omstændighed bidrager selvfølgelig til at begrænse Efterspørgselen efter Arbejdskraft. Nogen Nedgang i Arbejdslønnen lader sig dog ikke paa-vise. Thi man har gjennemgaaende Følelsen af, at en ad den Vej opnaaet momentan Vinding let vil komme til at vise sig for dyrt kjøbt. Og gjennemgaaende mangler der ikke Vilje hos Arbejdsgiverne til at søge Arbejdervanskelighederne besværgede ved at knytte Arbejderne fastere til Bedriften ved at byde disse saa gode Vilkaar, som Forholdene tillade.

Fra Vestlolland.

Sukkerroerne have været gode, saa gode som ingensinde før her i Landet. De 24 Td. Ld., jeg havde, vare i 4de Kærv og gav 380 Ctn. pr. Td. Ld., — men der er avlet flere Steder fra 450 til 500 Ctn. og nogle paa staa, at de paa store Arealer have havt 560 Ctn.; — hvilket sidste giver henved 500 Kr. pr. Td. Ld. — Den herværende Fabrik kan ikke tage mere end 7 til 800 Tdr. Ld. større Areal end sidste Aar, og har faaet Tilbud paa mellem 2 til 3000 Tdr. Ld.

Naar nu Landmænd her som overalt gjøre sig saa store Forhaabninger om Sukkerroedyrkningen, — kan jeg dog ikke andet end anbefale et »Holdt« og sige, at der viser sig en stor Betænkelse i Fremtiden. Og denne truende Fare for Sukkerroedyrknings Fordel for Landmæn-

dene er selvfølgelig »Sukkerprisen«. — Ifjor da man forhandlede med Fabriken om de nye Kontrakter, anede jeg ikke, at en lille Paragraf maaske om 1 Aar eller 2 kan op-hæve vor Kontrakt og stille os lig med de nybyggede Fabrikker; — ja der er al Sandsynlighed derfor; — thi der staar i vore Kontrakter, at naar Sukkerprisen fra 1. September til 31. December gjennemsnitlig gaar under 11 shil. pr. Ctn. paa Londons Sukkermarked, saa har Fabrikken Ret til at opsigte Kontrakterne.

Ifjor ved denne Tid eller et Par Maaneder senere stod Sukkerprisen over 18 shil., nu er den gaaet ned fra September med 15 à 16 shil. til den nuværende Pris af 12 à 13 shil. Det er derfor sandsynligt, med Masser af nye Sukkerfabrikker, — som ville blive byggede baade her og i Udlandet — at Sukkerprisen gaar under 11 shil. i Gjennemsnit, maaske allerede til næste Efteraar, og da have vi kun èn Sommer at glæde os til med Sukkerroedyrkingen.

Skulle vi da ned paa 50 Øre pr. Ctn. i Stedet for som iaar fra 80 til 90 Øre, og det bliver et almindeligt eller daarligt Aar med Sukkerroedbyttet, saa kan det godt vise sig, at der aldeles ingen Fortjeneste bliver for alt dette Slid og Slæb, og at man endda kan komme til at give Penge til. Thi sætter jeg, at vi avle 300 Ctn. pr. Td. Ld., hvilket ikke er noget daarligt Udbytte, men er det aarlige Gjennemsnitsudbytte, og vi kun faa 50 Øre pr. Ctn. saa er det 150 Kroner. Derfra skal saa drages 120 Kr. for Kunstgødning, Roefrø og Haandpasning. Transporten af 100 Ctn., Roer, hvilket er 4 Læs, kan man ikke godt gjøre ringere end 10 Kr., hvilket alt-saa bliver 30 Kr., man har da Radrensning og andet Smaapilleri til gratis Fornøjelse; — thi Affaldet af Roerne regner jeg for en meget daarlig Jordrente.

Det er derfor intet Under, at de danske Sukkerfabrikker tilbyde Landmændene ved Maribo at bygge en Sukkerfabrik efter Andelssystem; — thi da gaar en lav Sukkerpris alene ud over Sukkerroedyrkerne; — og kommer det saa dertil, at de blive stillede i det ovennævnte Forhold, — saa ville de klage sig forfærdelig og fortælle, at de

tidligere Sukkerroedyrkere have gjort det altfor lyst; det er derfor en Pligt for os at advare i Tide, saa at de ikke bag-
 efter skulle have noget at beklage sig over.

Da Agrarspørgsmaalet var paa sit Højdepunkt, da Agraragitorerne vare i Holmeskoven ved Saxkøbing i September, da havde man en Fornemmelse som i den politiske Agitations-
 tid i 1885, da Venstre vilde feje al anden politisk Mening til Side som uberettiget, ja som formastelig; — og viste der-
 ved deres politiske Ufrihed; — men ligesaa med Agrarbevægelsen, den vilde ogsaa feje al anden Mening til Side, som ikke
 fuldstændig stemmede med de Anskuelser, der førtes omkring og doceredes paa de lukkede Møder, der holdtes Landet over og
 hvor man, da Indsigelse i Reglen var forbudt, fangede Folk til at følge med i tykt og tyndt.

Der menes, at vor lille ubetydelige Statskasse skal særlig gardere vor Stand og hjælpe Landbruget paa Benene, det er saare naivt; hvorledes kan Statskassen hjælpe Landbruget uden at vælte Byrderne over paa Byerne og de andre Erhverv, der da naturlig ville protestere mod sligt, og det eneste fak-
 tiske Resultat ud af dette Raab om Statskassens Hjælp til Landbruget vil ventelig blive en forøget Agitation for Socialismen; — thi Socialisterne mene jo iforvejen, at alt Erhverv her i Landet skal arbejde til en Statskasse, saa alle kunne faa lige meget af det jordiske Mammon; — og mon det da ikke ligger snublende nær for Arbejderne at mene, at kan Ihænde-
 haveren af de større og mindre Landejendomme kræve Hjælp af Statskassen, saa kan deres Stand ligesaa fuldt være berettiget dertil, da den er ligesaa talrig og ligesaa vel Lan-
 dets Børn som vi Gaardejere. — Lidt kan maaske Odensepro-
 grammet hjælpe, men det bliver ikke over 4 Kroner pr. Td. Hartkorn, og det er som en Draabe i Havet til de betrængte Landbrugere, hvor disse ere i Nød; thi for Øjeblikket kan man ikke sige det om nærværende Egns Landmænd, hvor de forskellige Forbedringer paa Ejendommene fortsættes som sædvanlig, og hvor Ejendommene og Forpagtingerne beta-
 les ligesaa dyrt om ikke dyrere end tidligere. Saaledes er to store Landejendomme i dette Efteraar forpagtede ud her i

Eggen, den ene 3 til 4 Kr. mere pr. Td. Ld. end tidligere, hvilken er tildels udrænet; den anden, der er drænet og c. 800 Td. Ld., er bortforpagtet til 46 Kr. pr. Td. Ld. med alle Præstationer, dog uden Skatter og Tiender. Dog denne Forpagtningsafgift staar kun saalænge de nugældende Sukkerroekontrakter varer; da der skal dyrkes 200 Td. Ld. med Sukkerroer.

Kreaturafsætningsforhindringerne til Tyskland føles meget trykkende, og Kreaturerne ere næsten usælgelige baade magert og fedt med Undtagelse af Kælvekøerne, og disse sælges ogsaa til reducerede Priser. Brakken afskaffes enkelte Steder; men dette vil vistnok ikke være til vedkommende Ejendommens Gavn. — Arbejdskraften er altid her meget knap i Sukkerroekampagnens Tid fra sidst i September til Jul; — hvorfor Arbejdslønnen ogsaa paa den Tid er høj; omtrent ligesaa høj som i Høsten. Karlene fæstes derfor ogsaa i Reglen for $\frac{1}{3}$ om Vinteren $\frac{2}{3}$ for Sommeren; — men for Sommeren betinges Lønnen at være dobbelt saa stor de sidste 3 Maaneder som de første 3 Maaneder. Er en Karl f. Ex. fæstet for 200 Kr., faar han i Regelen 65 Kr. for Vinteren 45 Kr. for de første 3 Maaneder og 90 Kr. for de sidste 3 Maaneder om Sommeren.

Socialismen vinder heldigvis ikke synderlig Fremgang her paa Landet. Her ere mange smaa Husmandsbrug, og som oftest drives der Haandværk eller andet Bierhverv ved Siden af, saa de større Jordbrug kunne ikke gjøre videre Regning paa den Arbejdskraft uden tildels i Høsten. Den Mani eller Sympathi, der for Tiden er for at skaffe Arbejderne Jord ud over en Havelod, mener jeg er et forfejlet Syn paa Sagen, thi det vil hverken gavne Arbejderen eller Arbejdsgiveren; — undtagen det blev 4 til 6 Td. Ld., saa de kunde leve af Jordloddens Dyrkning; — men saa vil Arbejdsgiveren ikke have Spor af Gavn af dem; — og saa vilde Resultatet ligefuldt blive, at vi Arbejdsgivere maatte indforskrive fremmed Arbejdskraft; hvilket er et tvivlsomt Gode.

Fra Langeland.

Kommunalskatterne ere her stegne med ca. 1 Kr. pr. Td. Land i Løbet af 10 Aar. Lønningerne med ca. 3 Kr. pr. Td. Ld., og endelig vil Assurance o. l. i Reglen ogsaa være lidt højere som Følge af Nybygning og Forbedringer, paa dette Omraade. Det er dog ikke Udgifternes Forøgelse, men Indtægternes Formindskelse, der bevirker Nedgangen i Landbrugets Forrentningsevne.

Husmandsbruget har altid været paa Højde med Tiden her paa Langeland. Iaar gav det sig særlig tilkjende ved at tage 2 Afgrøder af samme Jordstykke til Grønfordring i Efteraaret. Jeg kjender flere Husmænd, der fik al deres Jord (undtagen den med Græs udlagte) besaaet to Gange, til stort Besvær for Plovmanden; og det er selvfølgelig et stort Spørgsmaal, om det betaler sig i Længden, da Udgifterne til Plovleje jo maa forøges, naar dette bliver almindeligt.

Hønscholdet giver en god Indtægt for de smaa Landbrug. Paa Frugtavlen, som jo er stor her paa Øen, er det vanskeligt og usikkert at basere Indtægter, men det er behageligt at have rigelig Frugt til Husholdning.

Fra Egnen Ringe-Faaborg.

Det nu forløbne Aar har været et slet Aar for Landmændene paa denne Egn, dog mest for den arbejdsgivende Landmand.

Af Markens Afgrøder ere Roerne de eneste, som have givet en Middelhøst eller derover. Kornavlen, især Vaarsæden, har givet under en Middelafrøde baade af Kjærne og Halm. Den første er desuden af mindre god Beskaffenhed. Særlig er Havren meget let, og derfor vistnok mindre nærende. Derimod var Halmen nærende og sund, men egentlig ikke drøj, hvorfor der spares meget paa den. — Priserne ere som bekjendt ogsaa lave, og Udbyttet af Kornavlen vil saaledes i det Hele blive langt under Middelludbytte. — Græs- og Fodermarkerne have ogsaa givet en lille Afgrøde, ca. 85 pCt. af et Middelaar, hvilket især giver sig tilkjende ved smaa Høbeholdninger. — Af Engene har Udbyttet været

godt, hvor der var tilstrækkelig Fugtighed i Jorden, men under Middel paa alle andre Enge. — I det Hele maa ogsaa Afgrøden af Engene betegnes som langt under Middelavl.

Værdien af alle disse Afgrøder beror jo paa den dyriske Produktion, og medens Mængden heraf vist omtrent har været som i et Middelaar, have Priserne, idetmindste paa de to af disse Produkter, nemlig Ost og Kreaturer, været og ere overordentlig slette. Ja! til Tider have disse Varer næsten været usælgelige. Derimod have Svinene været dyre, og enkelte Landmænd, som havde foretaget en Svingning imod et større Svinehold og færre Kreaturer, have i 1893 havt et godt Aar; men for næsten Alle var Situationen i Foraaret 1893, at de ikke havde saa mange Svin, som de kunde ønske, medens de høje Grisepriser afskrækkede fra at købe i Haab om lavere Priser senere. Enkelte have altsaa havt Fordel ogsaa af de højere Grisepriser; men netop dette beviser jo, at der har været for faa Svin til rigtig at udnytte de gode Sengsvinepriser. Denne Mangel paa Svin bidrog saa igjen til, at Enkelte, navnlig større Landmænd, producerede store Svin i Haab om, at ogsaa Priserne paa disse vilde blive høje til Salgstiden i August og September Maaneder. Dette Haab glippede imidlertid, og denne, den eneste gunstige Konjunktur, som 1893 har havt at byde paa, blev derfor kun fuldt udnyttet af en Enkelt eller højest nogle Enkelte. — Havde disse høje Sengsvinepriser været forudsat blot $\frac{1}{2}$ Aar i Forvejen, vilde mange Flere havt stort Gavn deraf. —

Aaret 1893 begyndte jo med store Furagebeholdninger og store Besætninger. Priserne paa Udsætter- og Fedekreaturer vare imidlertid lave, hvorfor de fleste ventede med at sælge. Priserne vare dog stadigt faldende og der blev holdt igjen saa meget som muligt. Noget blev solgt; men saa lidt som muligt. Der blev dog maaske aabnet enten til Tyskland eller England eller begge Steder, tænkte man. Men Tiden gik, og Sommeren kom med Tørke og lidt Græs; men ikke med bedre Priser. Besætningerne af Hornkvæg vare endnu for store; men der solgtes stadig kun saa lidt som muligt. Saa kom Regnen i Juli og August. Græsset begyndte paany at gro.

Nu kunde vi føde Kreaturerne, saalænge de kunde gaa ude, og da de skulde paa Stald, havde vi gammel Halm, som hjalp paa den ringe Furageavl i 1893. Saaledes gik det gamle Aar mellem Frygt og Haab, og ved dets Udgang er Situationen den samme. Furagen svinder; men Salgspriserne ere smaa, derfor kniber man og haaber at kunne komme igjennem. Mange Kreaturer have imidlertid, i Aarets Løb, forladt Landmændenes Stalde til Priser saa smaa, at de ere langt, langt under Produktionspriserne. Et Lyspunkt er der dog; det synes som om Russerne ville købe fynsk Kvæg og betale det godt.

Vende vi os nu til Udgifterne, bemærkes først at Skatter og andre Afgifter og Byrder ikke ere stegne i det forløbne Aar. Statsskatterne ere, som bekjendt, stabile og have gammel Hævd. Det er ikke der, Skoen trykker. Tienden og andre Afgifter, som betales efter Kapitelstaxten, er lavere end forrige og tidligere Aar, og Amtsskatterne ere omtrent de samme. Vi komme saa til Sogneskatterne. Disse ere meget forskellige i de forskellige Kommuner. I denne Kommune ere de ikke stegne i de senere Aar; men der ere andre, hvor de ere stærkt stigende og nærved at blive foruroligende. Dog er dette ofte Sogneraadenes og altsaa egentlig Landmændenes egne Skyld. —

Arbejdslønnen er ikke stegen i det sidste Aar; men den er betydelig højere end i tidligere Tider og spiller ved de nuværende, for Landmanden højst uheldige Konjunkturer derfor den allerstørste Rolle med Hensyn til at faa Ballance i Tingene. Det er dog ikke min Mening at ville have navnlig den ældre, ædruelige og dygtige Arbejders Fortjeneste ned igjen; men der ere mange unge baade Mænd og Kvinder, som dels ikke fortjene den Løn de faa og dels misbruge den til Svir og Uterlighed, saa de blive baade utaalelige at have med at gjøre og en Skam for Samfundet. — Året 1893 har dog ogsaa i denne Henseende et Lyspunkt; thi vel kan det være svært at udrede Lønningerne; men der er, i en betydelig Grad, bleven bedre Tid paa Folk end der har været i mange Aar. Og hvad der er det Bedste: Lønnen er falden betydelig for alle daarligere saavel mandlige som kvindelige Tyen-

der; men derimod næsten slet ikke for de bedre. — Og endnu en glædelig Forandring kan konstateres med de gode Folk: de have tabt en Del af deres Lyst til at flytte. Det synes, som om de gode Tyender indser at nu kan der ikke opnaas mere, og at der heller ikke er Udsigt til Vinding ved at træde ind i andre Livsstillinger, derfor spekulere de ikke saa meget, der er kommen mere Ro over dem. Om dette vil vedvare vil Fremtiden vise. — Faldet i Lønnen for dem, jeg kalder de daarligere Tyender, — dem, som kun tænke paa at faa hvad de skulle have, uden at skjænke Spørgsmaalet, om de ogsaa opfylde deres Pligter, nogen Tanke, eller som endogsaa ligefrem søge at skade deres Husbonde, hellere end at gavne ham, — kan vist sættes til 10 á 20 pCt. af den tidligere Løn. Dette Prisfald vil komme dette Aar tilgode; men er en Frugt af det daarlige forudgaaende Aar. —

Blandt Landmandens Udgifter maa ogsaa, særlig for den sidste Halvdel af 1893, nævnes Foderstoffer og Korn. De første vare billigst i Maj Maaned men steg jævnt indtil Efteraaret. Af Korn er her indført en Del fra Rusland, som er solgt til Priser fra 4 Kr. til 4,35 Kr. pr. 100 Pd. for Byg. Da dansk Byg koster indtil 5,50 Kr. pr. 100 Pd., er det en god Forretning at bytte, især da den fremmede Byg siges at være meget god baade til Svin, Kør og Heste og for de Landmænd, som ikke have tilstrækkeligt af egen Avl, er det en stor Forskjel at kunne faa Foderkorn til saa godt Kjøb. Uden dette vilde det komme til at knibe stærkt navnlig med Havren. —

Disse Bemærkninger om Aaret 1893 vil jeg derfor som sædvanligt slutte med et Uddrag af Regnskabsopgjørelsen fra den samme Gaard som tidligere; men for Aaret fra $\frac{1}{11}$ 92 til $\frac{31}{10}$ 93. Kornavlen i 1892 er for fuldtud beregnet til Indtægt; men intet af det i 1893 avlede Korn, hvorimod alle øvrige Afgrøder ere producerede i 1893:

Indtægt:

176,427 Pd. Korn (avlet i 1892) à 5,05 Øre.	8911	Kr.	94	Øre.
Solgt 29,865 Pd. Halm (avl. i 1892) à 1,5 Ø.	447	-	81	-
Kartofler til Lægning og i Husholdningen	66	-	75	-
Salg af Roer, Græs og Hø	74	-	70	-
Mosen leveret Tørv for	469	-	50	-
Haven leveret Havesager for.	300	-	17	-
Skoven leveret Skovprodukter for	392	-	11	-
Forskjellig Indtægt, (Grus og Kjørsel) . .	90	-	69	-
146,678 Pd. Mælk à 4,6 Øre	6746	-	96	-
9,575 Pd. levende Ko og Kalv à 12,8 Ø.	1222	-	50	-
7,214 Pd. do. Svin à 32,1 Øre	2320	-	29	-
19 Pd. Uld	25	-	65	-
49 Pd. levende Faar à 15,9 Øre. . . .	7	-	78	-

Ialt 21076 Kr. 85 Øre.

Udgift:

Arbejdsudgifter.	5279,44	Kr.	
Sædekorn, Frø, Planter	989,36	-	
Inventariets Vedligeholdelse	370,36	-	
Kunstig Gjødning, Hegnene, Drainrør	149,25	-	
Bygningernes Vedligeholdelse	175,60	-	
Forskjellige Udgifter	94,57	-	
Hestebeslag, Dyr læge og Be- dækning	208,80	-	
Smørtræer, Ildebrændsel i Mejeriet, Løbe, Farve, Salt	310,84	-	
118,076 Pd. Kraftfoder à 5,07 Øre til Husdyrene	5988,81	-	
Mælk til Føl, Kalve og Svin	633,27	-	
Værdi af Hø, som af Hus- dyrene er fortæret mere end der er avlet i 1893	205,76	-	14406 Kr. 06 Øre.

Nettoudbytte 6670 Kr. 79 Øre.

Til at give et rigtigt Skjøn over Landbrugets Aarsudbytte i 1893 passer dette Tal dog ikke, fordi 60 pCt. af Malkekøerne ere Kastere eller Overløbere, hvilket har medført en Nedgang i Mælkeudbyttet under det Normale af ca. 30000 Pd. Mælk og desuden et Merforbrug af Kraftfoder ca. 1000 Pd. — Værdien heraf, ca. 1400 Kr. bør derfor tillægges, hvorved fremkommer 8070 Kr. 79 Øre = 57 Kr. 65 Øre pr. Td. Ld., som Nettoudbytte. Sammenlignes dette Tal med Gjennemsnits-Nettoudbyttet for samme Gaard som de nærmest forudgaaende 5 Aar = 10286,07 Kr. eller for de sidste 10 Aar = 9525,40 Kr., tror jeg, det vil give et temmelig rigtigt Billede af det forløbne Aar i økonomisk Henseende. Vilde vi imidlertid, for at fuldstændiggjøre Billedet, føre Kornavlén i 1893 til Indtægt i Stedet for den fra 1892, maatte Værdien af ca. 30,000 Pd. Korn = ca. 1500 Kr. fradrages det ovenfor beregnede Netto-udbytte.

Arbejdskraften er tilstrækkelig; men der er ikke Arbejdsløshed her paa Egnen, hvorimod det synes som saadant er Tilfældet paa andre, selv nærliggende Egne. Arbejdsfolk fra Byerne begynde ogsaa nu at søge Arbejde paa Landet.

Der er ikke sket eller paatænkt nogen nævneværdig Forandring i Arbejdssystemet. Socialistisk Paavirkning mærkes ikke undtagen hos de unge Folk, som komme gennem Fæstemænd. Blandt dem er der en Del, som i Byerne ere stærkt paavirkede i den Retning. —

Mange Husmænd indvinde et stort Udbytte af deres Bedrift ved Hjælp af billig Pløjning ved større Jordbrugeres Heste og et godt Husdyrbrug. Det er ikke her Husmandsrejser eller Præmier, som hjælpe; disse Midlers Betydning overvurderes meget, efter min Mening; nej! det er Andelsmejerierne, Svinepriserne, Ægpriserne og Naboens Exempel, som smitter. Det er forbavsende, hvad tænksomme Husmænd kunne producere af Mælk, Flæsk og Æg. Saadanne Husmænd arbejde imidlertid kun lidet for Andre. De passe deres Pløjemand; men ere ellers hjemme ved egen Bedrift og søge et eller andet Bierhverv eller tilfældigt Arbejde. —

Det forekommer mig meget tvivlsomt, om en, ad kunstig

Vej, fremkaldt Forøgelse af Husmandsbrugenes Antal vil være heldig for Landet i det Hele. Paa enkelte Egne vil der ganske vist være Brug for flere Husmandsbrug; men paa andre Egne er der flere end nok. — Om let Adgang til Jord vil modarbejde Tilbøjeligheden til at flytte til Byerne, véd jeg ikke; men jeg tror det ikke. For mange Husmænd ville imidlertid hverken gavne disse eller de større Landmænd. Pløjelønnen vil saa blive dyrere, der vil blive flere Kommune-kjørsler o. s. v. Maaske ville Husmændene saa slaa sig sammen og holde Heste, hvorved deres Bedrift vil blive urentabel. — Doktrinen om billig Jord til Landarbejderne forekommer mig at være en farlig Lære, og den vil kun kunne realiseres i kort Tid, ellers bliver der for mange Husmænd; thi et Husmandsbrug kan kun bære sig ved Hjælp af større Gaarde. — Det, som det gjælder om, er at fremme Stadighed, Flid og Nøjsomhed hos Ungdommen; men hvad der gjøres bidrager snarest til det Modsatte, Alderdomsunderstøttelsesloven, Godgjørenheden i Byerne, Understøttelserne til Unge, som ville paa Højskole, bidrage netop til dette. En ordentlig Karl eller Pige kan nu let tjene saa meget, at de selv kunne afholde Udgifterne ved en eller to Vinters Ophold paa en Skole. Der burde hellere udsættes Præmier for gode Mejeripiger og Røgetere. —

Med et godt Husmandsbrug følger i Regelen ogsaa Hønsehold og Biavl, for hvilket sidste der gjøres meget af Danmarks Biavlerforening. —

Fra Assenseggen.

Som Regel har Aarsudbyttet været usædvanlig ringe. Af Vaarsæden var Bygget simpelt, Havren endnu ringere, og af Vintersæden var Rugen som Hveden kun taalelig, og det var ikke blot Kvantiteten, men ogsaa Kvaliteten, der lod meget tilbage at ønske. Kløver og Græsmarkerne vare paa Grund af den langvarige Tørke naturligvis ogsaa simple; der blev sjælden avlet Agerhø af nogen Betydning, og Græsmangel var ofte til Stede. Da nu tilmed Kornpriserne have været usædvanlig lave, ligesom ogsaa Priserne paa Smør, men

navnlig paa Kreaturer have holdt sig langt nede, er det jo forklarligt nok, at Udbyttet af Marken, som af Besætningen, som Regel har været betydelig under det Gjennemsnitlige. — Fra denne almindelige Regel er der dog Undtagelser her paa Egnen, og dette gjælder de Avlsbrug, der have optaget Sukkerroekulturen i større Maalestok. For denne Avl har Sommerens Vejrlig nemlig ingenlunde været ugunstigt, snarere det modsatte; thi de Roer, der bleve saaede i rette Tid og behandlede paa rette Maade, skadedes ikke af Forsommerens Tørke, men vandt snarere derved at Renholdelsen af dem lettedes, og Regnen kom tidsnok til, at Roerne kunde drage Gavn af den, da deres rigtige Væxtperiode begyndte. Høstudbyttet af Sukkerroerne har derfor ogsaa været større end sædvanlig; det har gjennemsnitlig for det Areal (noget over 2000 Tdr. Land), som hører til Assens Fabriken, udgjort 330 Cent. pr. Td. Ld., men der er meget ofte hos de dygtigere Roedyrkere avlet over 400 og indtil 500 Ctn. pr. Td. Ld., og det er jo tydeligt, at den Indtægt, som en saadan Roeavl giver, betydelig har styrket de Landbrug, der drive den i noget større Maalestok, navnlig i et Aar som iaar. Medens f. Ex. en Hvedeafgrøde paa Egnens bedste Jorder i det højeste har givet 200 Kr. Brutto pr. Td. Ld., have Sukkerroerne ofte givet det dobbelte, og Landmændene her paa Egnen ere da derfor ogsaa nu saa fornuftige, at de til næste Aar udvide Sukkerroearealet til 3000 Td. Ld.

Skatter og Afgifter have i Aaret 1893 holdt sig omtrent paa samme Standpunkt som i de nærmest foregaaende Aar, i hvilke de imidlertid have været stærkt stigende, og hvad Lønningerne angaar, da have de maaske snarere været faldende end stigende, ihvorvel dette først er blevet mærkbart i den sidste Del af Aaret.

Ejendomspriserne ere naturligvis faldne her paa Egnen som andetsteds, men dog næppe saa stærkt som man skulde tro. Af større Gaarde er der ingen blevet solgt i det sidste Aar, men vel af og til nogle Bøndergaarde, mest paa Grund af Dødsfald, og undertiden ogsaa Tvangssalg, foranlediget ved at Ejeren ikke kunde udrede Afgifterne. I først-

nævnte Tilfælde har Prisen vel været 20, i sidstnævnte 30 pCt. under den som gjaldt for en halv Snes Aar siden; og hvad Huse angaar, har vel omtrent det samme Forhold været tilstede, men der er ikke blevet solgt mange af dem, thi Bru-gerne af dem forstaa i Reglen godt at sætte Tæring efter Næring, og de holde fast ved Ejendommene saa længe som muligt. Af nye Forpagtninger i det sidste Aar er der ingen komne mig for Øre.

Naar saadanne Grundforbedringsarbejder, som Dræning, Engkultur og Moseopdyrking, kun i ringe Grad ere blevne udførte i det sidste Aar, er Grunden dertil for en Del vel nok at søge i de daarlige Tider, men maa dog væsentligst tilskrives, at de alt i tidligere Tid ere blevne udførte her paa Egnen. Nye Skovplantninger ere vel heller ikke blevne foretagne, men Hegnsplantningerne ere blevne opret- holdte i den sædvanlige Udstrækning. Og hvad Bygge- arbejder angaar, da er der i det forløbne Aar vel sjælden bygget helt nye Gaarde eller flotte Stuehuse, saaledes som det ofte fandt Sted for en Del Aar siden, men Ombygninger, navnlig af Udhusene, maa dog jævnlig have fundet Sted, thi saavel Tømmerhandlerne som Teglværkerne og Kalkovnene skulle ikke have manglet Afsætning, uagtet der ingen offent- lige Bygninger af større Betydning ere blevne opførte her paa Egnen i Aaret 1893. Pengene hertil synes dog altsaa ikke at have manglet. —

Reglen er, at den gamle Driftsmaade med Brak, 4—5 Straasædsafgrøder og 2—3 Aars Kløvergræs fastholdes. Rod- frugter i nogen større Udstrækning saavel som Bladplanter dyrkes sjælden, og den Bearbejdning, Jorden modtager foruden Brakken, indskrænkes til en enkelt Efteraarspløjning af mid- delmaadig Dybde og Behandling med Svenskharven om For- aaret til de efter hinanden følgende Straasædsafgrøder. Det er kun, hvor Sukkerroekulturen er brugt i større Udstrækning, at der sker Forandring heri. Hvor man har drevet det til at dyrke $\frac{1}{5}$, undertiden $\frac{1}{4}$ af Arealet med Sukkerroer, hvilket er Tilfældet paa enkelte Gaarde med 1 à 200 Tdr. Land og paa flere af Lodderne paa Assens Bymark, har man ikke sjæl-

den helt bortkastet Brakken og indskrænket Græslejet, ligesom Jordbundsbearbejdningen her bliver gjort fuldkomnere ved Dybpløjninger, Dobbeltpløjninger om Efteraaret, og ved de saa fortrinlig rensende Hakninger, der foretages under Roernes Væxt, ligesom man jo endelig ogsaa her forhøjer Jordbundens Ydeevne ved Hjælp af Kunstgjødninger. At en saadan intensivere Drift gjør Brugen af Jorden rentablere, ses tydelig paa Assens Byes Jorder, hvor Afgiften er stegen og fremdeles er stigende hvert Aar, siden Roekulturen optoges her, og hvor tillige Jordens Renhedstilstand saa betydelig har forbedret sig i de senere Aar. Uagtet man tidligere jævnlige brakkede, vare disse Jorder dog saa overfyldte med Tidsler, Skræpper og navnlig med Kiddike, at der ofte blev avlet mere Ukrud end Sæd, men dette Forhold har nu, som sagt, helt forandret sig.

Da Besætningerne, der holdes her paa Eggen, saa godt som udelukkende ere Malkekøer, og der kun er bleven dreven Fedning i mindre Maalestok, have Vanskelighederne ved Afsætningen af Kvæg til Udlandet ikke her kunnet bevirke gennemgribende Ændringer i Driftsystemet; men de nævnte Vanskeligheder have dog medført, ikke blot at man, navnlig paa de større Gaarde, hvor man var kommet ind paa at fede Udsættekøerne, i Foraaret led betydelig Tab, men ogsaa at man i denne Vinter har indskrænket Fedningen og hellere afhænder Udsættekøerne i mager Tilstand til en lav Pris. Derimod formentes der ikke, at der sker nogen Indskrænkning i Mængden af Tillæget, uagtet Prisen paa unge Kreaturer jo for Tiden er lav. Man stoler altsaa paa, at Prisen paa disse atter vil hæve sig.

Foruden Squarehead-Hveden er det fornemmelig Bygget man har henvendt Opmærksomheden paa. Erfaringen viser nemlig, at man paa Jorderne i Nærheden af Kysten, saavel Nord paa op til Wedelsborg som Syd paa ud paa Halvøen Helnæs, er i Stand til at avle godt Maltbyg, og man indfører derfor paa disse Egne de bedre Sorter Chevalierbyg. Derimod har Frøavlens ikke vundet Udbredelse.

Det viste sig under Kornhøsten, fornemmelig vel paa

Grund af at denne ikke krævede saa mange Hænder som paa regnet, at Arbejdskraften var tilstede ikke blot i tilstrækkelig men paa sine Steder endogsaa i rigelig Mængde, og det samme var ogsaa Tilfældet under Roehøsten. Ligeledes skal Sukkerkogeriet hele Kampagnen igjennem have havt rigeligt Tilbud af Arbejdere. Disse søge nemlig i dette Tidsrum og under Roeoptagningen her til Egnen andet Steds fra. Der formenes derfor ogsaa, at her vil blive Mangel paa Arbejde, hvis Vinteren skulde blive stræng; og hvad Lønningen angaar, da er denne falden for Karlernes Vedkommende, men ikke for Pigernes.

Paa Bøndergaardene vedbliver man at hjælpe sig med faste Folk, idet man i de senere Aar ofte har givet de samme Lønninger til store Drengene som tidligere til fuldvoxne Karle, og Daglejere tyer man kun til, naar Arbejdet trænger haardt paa. Paa de større Gaarde derimod ere Tjenestekarlene i de senere Aar oftere blevne afløste af Daglejere, som man har søgt at knytte nærmere til sig ved at give dem Huslejlighed med Have, men ikke Jord til Kohold.

Sansen for et bedre Husmandsbrug formenes især at være kjendelig hos de Husmænd, der ere komne ind paa Sukkerroedyrkningen. Her bliver Lodden ofte dreven mønsterværdigt (uden at Driften er havemæssig) og giver dens Bruger et smukt Overskud. Jeg har saaledes hørt nævne en Husmand, der iaar skal have avlet 300 Cent. Sukkerroer paa 3 Skpr. Land. Hvorvidt derimod Præmieringen af Husmands-lodderne har bragt Frugter har jeg ingen Udtalelser hørt om. — Det samme gjælder ogsaa om, hvorvidt der er Trang til en Forøgelse af Husmandsbrugene her paa Egnen, men jeg er dog mest tilbøjelig til at tro, at dette ikke er Tilfældet, thi Spørgselen efter denne Slags Brug for Tiden er lige saa ringe, som efter de større Brug. Jeg skal derfor heller ikke udtale mig om, ad hvilke Veje saadanne Brug kunne skaffes til Stede, men kun bemærke, at den Mening aldrig bør have Indpas, at disse Lodder skulde skaffes tilveje for at foræres til vedkommende Brugere, en Mening der vel ikke ligger fjernt fra det socialistiske Begreb.

Sansen for at bringe noget ud af Landbrugets Bindtægter er vel ikke ringe her paa Egnen, især i de mindre Landbrug, men indskrænker sig dog i den senere Tid væsentligst til Høsehødet; Biavl og Havebruget er derimod stagnerende, idet det sidste indskrænkes til eget Forbrug, eftersom Afsætningen af Havesager er vanskelig. Der gaar jo nemlig ingen af disse til Udlandet, og Forsyningen af Landets Kjøbstæder sker fra Handlungartnerne, som Landbrugerne vanskelig kunne konkurrere med.

Fra Middelfartsegnen.

I det Hele er det utvivlsomt, at Aarsudbyttet baade af Mark og Besætning har været noget ringere, end sædvanlig er Tilfældet. Vintersæden har givet det største Udbytte, vel lige saa stort som sædvanligt; dog var, særlig for Hvedens Vedkommende, Straaet noget kortere, end det plejer at være. Vaarsæden fyldte kun lidt, tilrods for, at den saa ret lovende ud, før den var afhøstet. Uagtet det lader til, at Sæden ved Tærskningen giver ret godt, bliver dog for de Allerfleste Udbyttet for lille. Kvaliteten maa derimod betegnes som meget god for Alt, hvad der spirede i rette Tid. Hvedepriisen er det mest knugende for denne Egn, hvor Hveden spiller saa stor en Rolle som Salgskorn. Græsset var som Regel ogsaa tarveligt en Del af Sommertiden, og da Grønfoderet ikke fyldte tilstrækkeligt, kunde det ikke undgaas, at Kreaturerne Ernæring blev tarveligere end heldigt var. De, der havde et Stykke Luzerne, vare heldigst stillede. Det samlede Mejeriudbytte er saaledes ogsaa noget mindre end forventet, og kun for en enkelt Gren deraf have Priserne hjulpet noget, nemlig for Svineholdet. De høje Svinepriser have bødet paa meget, bragt Mejeriudbyttet en Del højere op, end det ellers vilde være naaet. Udbyttet er saaledes mindre end ønskeligt, og det er kun en ringe Trøst, at det de fleste Steder i Landet er endnu mindre.

Skatter og Lønninger ere vel stigende og kunne være trykkende nok, da Indtægterne formindskes. Det er dog

mere de mindre Indtægter end de større Udgifter, der udøve en følelig Indflydelse paa Forrentningsevnen. Det forløbne Aar har forevrigt her ingen Udgiftsstigning at fremvise. — Ingen Ejendomshandel af Betydning har fundet Sted. De Smaagaarde og Huse, der ere solgte, vise ingen synderlig Prisnedgang; noget vigende ere Priserne dog for Gaardenes Vedkommende, men stærkt iøjnefaldende ikke. —

Frederits — Vejle:

Aarsudbyttet er ikke godt i sin Almindelighed hverken af Marken eller Besætningerne; denne Egn led meget stærkt af Tørke, og Avlen var lille; det store Prisfald paa Fedekreaturerne sidste Sommer, de daarlige Priser paa Hvede hvoraf her avles meget, alt maatte nødvendigvis virke til, at Udbyttet blev lille; hertil maa dog bemærkes, at det forrige Aars Avl var saa godt, at dette virker til at bedre paa dette Aar, og det bliver vel først nu i Foraaret, at det vil knibe, og den nærmeste Tid imødeses da ogsaa med Ængstelse af mange. — Det kan just ikke siges, at Skatter og Lønninger ere i Stigning, men da der heller ingen Nedgang er, er det en Selvfølge, at den Udgift, der nok kunde bæres under bedre Forhold, føles trykkende under nuværende Forhold. — Ejendomspriserne ere gaaede ned, men da der handles grumme lidt med Ejendomme, kan der ikke siges noget bestemt derom, jeg antager 20 %.

Den Arbejdskraft, der er tilstede, er ikke rigelig, men slaar til, og det er vel bedst saaledes; Lønningerne ere omtrent de samme. — Der er gjort Forsøg fra socialistisk Side paa at indvirke paa Arbejdsklassen, hidtil uden Resultat; jeg tror nok, der i Almindelighed gjøres noget fra Arbejdsgivernes Side for at modvirke slige Indflydelser navnlig derved, at man i det daglige Liv, hvor det kan ske, nærmer sig hinanden mere, og Foretagender som Andelsmejerier og Svineslagterier bidrage Sit ved at fremhjelpe Solidaritetsfølelsen.

Husmandsbrugene ere gaaede meget stærkt frem i de sidste 20 Aar, og her findes mange, som det er en Lyst at se paa; fra først af bidrog Præmieringen meget dertil.

Der er ikke her særlig Trang til Forøgelse af Husmandsbrug, begrundet i at der paa Fredericia Mark har været og er endnu god Jord at faa til nogenlunde rimelig Pris; der er jo overalt Gaarde, som skulle sælges før eller senere; ved Udstykning af saadanne kan der skabes mange lykkelige Hjem; vil man hjælpe Husmændene til Jord, da bør det være Hovedsagen at skaffe dem god Jord til rimelige Kreditforhold, saa klare de sig nok. — Hønselholdet spiller en stedste større Rolle som Indtægt.

Fra Bjerre Herred.

Aaret 1893 begyndte med lyse Udsigter for Landbruget. Avlen i 1892 var god; vel vare Priserne smaa, baade for Korn og Smør; men man gjorde dog Regning paa, at naa et godt Middelaar. Dette blev en Skuffelse. Foraaret blev tørt; Sæden blev lagt under meget heldige Forhold, og i de sidste Dage af April faldt der lidt Regn, saa Sæden som Regel kom godt op. Dermed var ogsaa Herligheden forbi, og Tørken vedblev. Græsset var tyndt, da Køerne kom ud, og allerede i Juni var der Græsmangel. Der blev bjerget lidt Agerhø, men Kløveren var baade tynd og kort, saa Udbyttet næppe blev mere end det halve af en almindelig Slæt. For Engene vare Forholdene saa ugunstige som vel muligt, da der var utilstrækkeligt Vand, baade Efteraar og Foraar. Malkekøerne maatte tages paa Stald, og til deres Foder medgik det avlede Kløverhø. Halm var der nok af, men det var ikke let at skaffe Grønfoder, Kløverne visnede nemlig snart, og Sæden var der ingen Fyld i, hvorfor det gik ud over Kraftfoderet. Det blev dyrt at føde Kreaturene, og dog gik Mælkeudbyttet meget tilbage og blev tarveligt hele Sommeren. Græsningen var stadig knap, Kreaturene gik længe ude i Efteraaret, og kom magre paa Stald.

Kornhøsten blev saa ringe, som den ikke har været her paa Egnen siden 1868. Vel fyldte Vintersæden godt, men Kjærnen er mindre godt udviklet. Derimod var Bygget og især Havren meget kort og tyndt og vil give 4 à 5 Fold under Middelhøst. Roerne mislykkedes ofte helt, og kun faa

Steder er der naaet en Middelhøst. Under disse Forhold er Vinterfoderet knapt; vel havde man megen gammel Halm i Behold, og der spares overalt, men Foderet gaar stærkt med.

Hertil kommer, at mange have for store Besætninger, især Heste, som der ingen Handel har været med. Kornet vil som oftest heller ikke forslaa, hvorfor det næsten er en Trøst, at der indføres meget billigt Korn. Aarsudbyttet er ogsaa meget forringet ved den daarlige Pris, der har kunnet opnaas for Udsætterkøer, som har været mindst $\frac{1}{3}$ under det almindelige. Derimod have Svinepriserne været gode, og Svineholdet har været en god Støtte. Malkekøerne give efter Kælvingen ikke saa godt Udbytte som sædvanlig, naftet Kraftfoderet er ligesaa rigeligt, som det plejer at være; og Grunden er, at der mangler baade Roer og Hø, og at Fyldefoderet væsentlig er Vintersædshalm, hvoraf intet maa vrages. Det er derfor med Mismod man begynder det nye Aar, og det Landmændene haabe paa, er en mild Vinter og tidligt Græs.

Vanskelighederne ved Afsætning af Kvæg har bragt store Tab; meget Kvæg er i Sommerens og Efteraarets Løb slagtet og solgt til en Pris fra 17 til 25 Øre pr. Pd. Der fedes kun lidt i Vinter.

Baade i Høsten og til November Skiftetid har det været let at faa Folk, men om dette kommer af at Arbejdskraften er rigeligere, eller at der er mindre Arbejde er ikke saa let at sige; det sidste er vel det rimeligste. Vanskeligst er det at faa Malkepiger og brugelige Røgttere. Arbejdsfolk, som for nogle Aar siden flyttede til Byerne, begynde nu at vende tilbage, men man er ikke tjent med at faa dem. Lønningerne ere som de foregaaende Aar, maaske lidt lavere i Høsten.

Til Socialisterne hører man intet iaar.

Det er en Fornøjelse at se saa mange veldrevne Husmandsbrug, der findes. Fremgangen bestaar i Roedyrkning, bedre Sædskifte og bedre Behandling af Gjødningen. Derimod lade Husmændenes Køer ofte meget tilbage at ønske. Der er Trang til flere smaa Husmandsbrug med 2 a 3 Tdr. Land. Jeg anser det for heldigt, om unge Arbejdere kunde

faa Laan til at kjøbe en Jordlod og opføre Bygning for, mod billige Renter og Afdrag i 30 Aar. Jeg troer, at Socialismen paa Landet hæmmes bedst derved, ligesom jeg anseer det for den bedste Alderdomsforsørgelse, naar en Landarbejder i 60 Aars Alderen har en Ejendom, fri for Gæld. — Hønsehølden skjænktes mere Opmærksomhed og bliver mere lønnende. — Her er oprettet 2 Svinesalgssforeninger, og saa vidt man kæn skjønne noget efter den korte Tid, de have arbejdet, faa Producenterne 1 à 2 Kr. mere for 100 Pd. levende Vægt, hvilke før ere gaaede i Melleghandlernes Lomme.

Fra Hadsherred.

Heri Egnen synes alle Landmændene enige om, at de ikke have kjendt et slettere Aar end 1893. Der klages over alt og i alle mulige Retninger, men alle Klager synes dog allevegne at havne dels i den betydelig mindre Høst, dels og særlig i Afsætningsforholdene. De tyske og engelske Indførselsforbud af vore Kreaturer have skadet umaadelig, og da der ikke øjnes Udsigt til Forandring i disse Forhold, ser mange Landmænd meget mørkt paa Fremtiden.

Kvægbesætningerne blive de allerfleste Steder betydelige reducerede, og der spekuleres meget i Dyrkning af Frø og Handelsplanter, men det bliver næppe til stort; Landmændene ere jo sene i Vendingerne. Lønningerne ere for Karlens Vedkommende gaaet en Del ned i dette Eftæraar; men ellers er ingen Forandring sket af nogen Betydning i Lønningforholdene. Socialisterne have flere Steder hele Organisationer blandt Landarbejderne her i Egnen, hvilket viser sig ved flere Lejligheder, men paa Grund af disse knappe Tider mærker man forøvrigt ikke meget til dem.

Her findes mange fortrinlige Husmandsbrug, men om der er Trang til og Brug for flere af disse, er maaske et Spørgsmaal; thi jeg véd mange Husmænd, der nødig ville have med Jord at gjøre. Det er naturligvis Mangel paa Sans, men før denne er vakt, er der ingen Trang.

1893 var paa mange Maader et kedeligt Aar, men mon 1894 bliver bedre, og hvis ikke, hvad saa? Verden forgaar

naturligvis ikke, fordi vi Mennesker spekulere vildt og forkludre hinanden Tilværelsen, thi det er jo ikke Landmændene alene Tiderne ere daarlige for; nej, Alle klage. Det er heller ikke Danmark alene, men hele Verden; jeg mener alle civiliserede Lande, hvor man haaber paa bedre Tider. Desværre ere vore Ønskers Maal, bedre Tider vist længere borte end nogen tænker, og store Kampe og Omvæltninger skulle der vist til, førend Samfundet kommer paa ret Køl igjen.

Fra Egnen Vest for Aarhus.

De beskedne Fordringer, man stillede til Aarsudbyttet, ere blevne end yderligere formindskede mod Slutningen af Aaret. Afgrøden, som i og for sig blev bjerget under gunstige Forhold og er af god Kvalitet, viser sig ved Tærskningen at give langt mindre end oprindelig antaget, og om at sælge Korn er der slet ikke Tale, tvertimod køber man af det indførte i store Maader, og d'Hrr. Importører have deres Kornladninger solgte, længe før de komme i Havn. Det bliver saaledes et sørgeligt Resultat man kommer til, og man kan med Sandhed sige, at Landmændene iaar have Grund til at klage. Skatter og Afgifter ere snarere i Stigning end Dalen, og dette gjælder ikke mindst Tyendelønningerne, som Aar for Aar blive større og større tildels grundet paa, at man ændrer sit Arbejdssystem fra faste Folk til Daglejere, ligesom ogsaa Amerika og Byerne sluge en stor Del af den Arbejdskraft, man saa haardt trænger til paa Landet. — Om Grundforbedringer kan der under disse Forhold ikke være Tale udover det strængt nødvendige, og med Hensyn til Ejendomshandler, da tror jeg nok, man kan sige, at de fleste ville sælge, men ingen ville købe. — Socialisterne operere stadig her i Egnen, og til forestaaende Supleringsvalg til Folketinget her i Kredsen ville de atter opstille en Kandidat, men uagtet vi tidligere have havt en Socialist til Rigsdagsmand, lykkes det dog næppe oftere at sætte ham igjennem og især ikke nu under Agrarbevægelsen, som selvfølgelig ogsaa her i Egnen har vundet en Del Tilslutning. — Foreninger til Støtte for Landbruget ere ikke oprettede, det eneste, der grasse-

rer, er de saakaldte Ungdomsforeninger, hvor man for en billig Penge forlyster sig ved Svir og Dans samtidig med at Lønnen sættes overstyr, og Forholdet til de Overordnede bliver løsere og løsere.

Fra Djursland.

Udbyttet af Aaret 1893 har i Hovedsagen, og i de allerfleste Retninger, været meget tarveligt, saa at de Fleste ere enige om, at betegne Aaret som det daarligste i en overordentlig lang Aarrække.

Selvfølgelig er Høsten i første Linie Grundlaget for Aarets Indtægt, men gode Priser paa Smør, Kvæg osv. kunne dog, særlig for de mindre Jordbrugs Vedkommende, bøde betydelig paa Tabet ved en lille Høst. Naar imidlertid, som i 1893, ogsaa Fodermængden er saa ringe, at Kreaturpriserne nødvendigvis maa dale overordentligt, ere Udsigterne til Oprensning ad angivne Vei betydelig reducerede.

Af Grundforbedringer er det navnlig Plantningsarbejder og Engkultur paa Mosejord, der fængsle Interessen, og Hedeselskabets ihærdige Arbejde for at vække Opmærksomhed, ogsaa i sidsnævnte Retning, bærer god Frugt. Der drænes her paa Egnen altfor store Arealer af Jord, der aldeles ikke burde dyrkes, men beplantes. Jeg tænker her paa det magre (i Regelen stenfri) gule og graa Sand. Det er umuligt, at Driften af saadan Jord kan lønne sig, og hvor det er forenet med et lille Stykke Kjær eller Engjord, er Resultatet gerne det, at den daarlige Jord opsluger det Gjødningsstilsrud, som Eng eller Kjær giver, saa Driftsresultatet var bedre, om Agerjorden laa udyrket. Nye Driftsmaader kunne ikke siges at vinde Indgang; de Fleste gaa ivante Gænge; dog tales der for Tiden her paa Egnen om Oprettelsen af en Stivelsefabrik, for at muliggjøre en udvidet Dyrkelse af Kartofler, der ved at give Affaldet tilbage mulig kunde blive de lette Jorders Sukkerroer. Det staar for mig, at vi ved Brakning af de lette Jorder ere daarlige Husholdere for den Smule Muld, som efterhaanden samles; udsat for Sommerheden maa den jo reduceres betydelig; det er jo

imidlertid ikke let at finde en praktisk Drift uden Brak og med Anvendelse af Bælgplanter, men det maa ligefuldt være Idealet. — De usikre Afsætningsforhold for Fedekvæg drive Mange over paa Kohold, og dette gaar jo ogsaa meget godt, naar Smørpriserne ville holde sig nogenlunde. Imidlertid vil Bevægelsen vistnok fremtidig gaa i Retning af ikke, som tidligere, at sætte Alt ind paa at holde en saa stor Besætning som muligt.

I foderknappe Aar giver det stort Tab uden at rumme Udsigt til stor Fordel i normale og fugtige Aar. De unge Karle udvandre og gifte sig tidlig, og de fleste Gaarde ere derfor tvungne over paa gifte Folk, ogsaa til at følge Hestene. Iøvrigt er det lykkedes at trykke Karlelønnen 30 à 40 Kroner ned for Aaret. Socialistbevægelsen har iaar ikke ladet høre synderlig fra sig, og jeg troer idethele ikke Landarbejderne sværme for at slaa sig sammen med By-Socialisterne; de foretrække at ændre Systemet efter Landboforholdene. I Forhold til Gaardene er der mange Husmandsbrug her paa Egnen, og jeg troer ikke der er Trang til flere, ialtfald ikke med den nu brugelige Driftsmaade.

Fra Rougsø Herred.

Vintersæden er tilfredsstillende, 12—15 Fold, naar undtages enkelte Steder. Vaarsæden er særdeles ringe, saa ældre Folk paastaa, at her ikke har været saa lidet i de sidste 40—50 Aar. Dog gjælder dette kun for Agermarken, thi den dyrkede Kjær- og Engjord har givet tilfredsstillende Udbytte, hvilket for mange her er en stor Hjælp. Udbyttet af Besætningen er ogsaa lille, dels paa Grund af de smaa Kreatur- og Hestepriser, og dels fordi Kreaturerne kom temmelig magre ind, som Følge af lidet Græs og sildig Indbinding. Det mærkes ogsaa paa Mælkeudbyttet, at der er knapt med Hø og Havrehalm. Da der kjøbes mere end der sælges, er det en Fordel at Kornpriserne ere smaa.

Der omsættes meget faa Ejendomme; dog er der iaar solgt en Herregaard for 300,000 Kr., og for denne var der

budt 400,000 Kr. for godt ti Aar siden. En Bondegaard er solgt for 52,000 Kr. For ti Aar siden kunde den have kostet 60,000. Begge ere gode Ejendomme i god Drift, men paa Bondegaaarden er Besætning og Bygninger tarvelige. Der udføres meget faa Grundforbedringer, fordi det er knapt med Penge, og Folk er forsigtige. Dog er der i Sommer bygget nogle Ajlebeholdere, og i Vinter, da der er meget lidt Strøelse, aabnes Øjnene for Nødvendigheden deraf, saa der vil blive bygget en Del i den kommende Sommer. Der gjøres nogle Forsøg paa at indføre Sommerstaldfodring, og dygtige Folk ere velfornøjede dermed.

Enkelte Husmandsbrug gjøre kjendelig Fremgang, hvilket dels skyldes Mejerierne, saa Husmændene faa noget for deres Mælk, og dels Præmieringen, hvorved der ogsaa meddeles nogen Vejledning. Det er Spadekultur, Rodfrugtdyrkning og Staldfodring, der skaffer det store Udbytte af Jorden.

Jeg troer at foreløbig er der ikke Trang for flere Huslodder.

Fra Hobroegnen.

Aarsudbyttet af Marken har været under en Middelhest. Den langvarige Foraarstørke trykkede Vaarsædens Væxt i høj Grad, og Vintersæden blev paa høje og lette Marker svedet, saa Kjørneudbyttet bliver ringe, hvorimod den paa nogenlunde god Jord har givet et godt Udbytte. Kvaliteten af den indhøstede Sæd er god, derimod stille Priserne sig lave. Græsmarkerne gav paa Grund af Tørren et betydelig mindre Udbytte, og selv Engene, der ikke kunde overrisles, vare ikke gode. Prisen paa Hø har derimod været meget høj: $4\frac{1}{2}$ Øre for Agerhø og 3 à $3\frac{1}{2}$ Øre for Enghø pr. Pd., saa der fra flere Gaarde her i Egnen er solgt betydelige Mængder af Hø. Kvaliteten var ogsaa som Regel meget god. Rodfrugtmarkerne af Turnips og Kaalrabi kom for tyndt op, saa deres Udbytte ikke er saa stort, som sædvanlig; dog skal det bemærkes, at en Landmand, der havde faaet sine Kaalrabi saaet meget tidlig, saa alt Frøet var spiret, havde et Udbytte paa cirka 350 Tdr. pr. Tdr. Land, hvilket maa kaldes meget

godt. Det almindelige iaar er omved 200 Tdr. pr. Td. Land. Kartoflerne vare derimod gode iaar, men Optagningen af disse saavel som af den anden Rodfrugt meget besværlig, da Optagningstiden var meget regnfuld. Kvaliteten synes at være god. Kartoffelprisen til Brænderierne var om ved 200 Øre pr. Tønde.

Aarsudbyttet af Kvæget stiller sig mindre godt. Den knappe Græsning gjorde, at Køerne ikke malkede saa godt som sædvanlig, og Tilvæksten paa Ungkvæg og Fedekreaturer var ligeledes mindre end sædvanlig; hertil kom at Priserne pr. Pd. vare i Efteraaret lavere end afvigte Vinter og Foraar, skjøndt de langt fra dengang vare høje. Afsætningen af Fedekvæget frembød sidste Foraar store Vanskeligheder til reducerede Priser, hvilket jo trykkede de magre Kvægpriser dengang, men den daarlige Høst trykkede desto yderligere. Da denne Egn er en Opdrætnings- og Fedeeegn, er det let at fatte, at afvigte Aar har været svært for Landmanden at bære. Magert Kvæg til 10 à 12 Øre pr. Pd. og fedt til 16 à 18 Øre, skal ikke bære store Udgifter, og dog er meget Kvæg blevet solgt til disse Priser. Hestene have heller ikke været i høj Pris, og Plage vare til Efteraarsmarkederne næsten usælgelige, selv til meget smaa Priser.

Kommunale Skatter ere stegne i de sidste 20 Aar til henimod det Dobbelte. Navnlig toge de en stor Tilvæxt, da Loven om Alderdomsforsørgelsen kom. Lønningerne ere ogsaa stegne en Del, dog er det ikke saa meget dette, der svækker Landbrugets Forrentningsevne som de dalende Produktpriser. For 14 à 15 Aar siden kostede en Fedestud paa 1000 Pd, cirka 300 à 330 Kroner, og en Karls Løn var 150 Kroner. I afvigte Aar har den kostet cirka 170 à 200 Kr. mens Karls Løn har været mindst noget lignende. Æltsaa tidligere kunde vi rigelig lønne 2 Karle for en 1000 Punds Fedestud, nu derimod knap 1 Karl. Og som det gaar her, gaar det med andre Udgifter, der ere for høje, efter de Priser Landmændene faa for deres Produkter. Da Landbrugsprodukterne ere billige og hermed Livsfornøderne, skulde man tro, at det øvrige Samfund ogsaa kunde arbejde billigere, men dette

lader det til er omvendt. Forøgelsen af Landbrugsprodukter kan ikke holde Skridt med Prisernes Fald, og skal Produktionsomkostningerne dertil stige, vil det være nødvendigt at simplificere Driften.

Arbejdskraften har de foregaaende Aar været knap. Bygningen af Løgstørbanen lagde Beslag paa mange, og da Hobro Banegaard ombyggedes, og store Opfyldninger her vare nødvendige, saa brugtes ogsaa her en Del. I Efteraaret, da Bane og Banegaard var færdig, og Høsten var lille, har der været Arbejdere nok at faa, og Lønningerne saavel Dagløn som fast Løn have været i Daling. Kommer der ingen større nye Foretagender, og ingen større Udvandring til Byerne eller Udlandet vil finde Sted, vil Arbejdskraften her i Egnen være tilstrækkelig.

Sansen for Husmandsbrug vinder kjendelig Fremgang, dog uden at kunne paapege i hvad Retning. Største Delen af vore Husmænd ere Hedeopdyrkere. Den højere Løn, Husmændene have tjent udenfor Hjemmet, har givet ham bedre Kræfter til at virke i dette. Og Fremgangen spores ved at se, at han faar bedre Magt over sine Sager og sin Bedrift. Dertil har Husmanden ved sine Grise og sine Høns havt en solid og god Hovedindtægt. — Der er mere end Husmandsbrug nok her i Egnen, og der tiltrænges paa ingen Maade flere. Her er jo ogsaa omkring paa Hederne blevet en Mængde Husparceller. Det er i Reglen nøjsomme Folk, som ved ihærdigt Arbejde lidt efter lidt have skabt sig en smuk lille Lod, som kan danne et sikkert Underhold for de gamle Dage. Lodden er jo i Reglen kjøbt for en Bagatel, men gav jo intet til at begynde med. I de første Aar vare de henviste til at tjene deres Underhold hos Gaardmænd eller ved offentlige Arbejder, og alt hvad der paa nogen Maade kunde undværes blev anvendt paa Hedens Opdyrkning, Husets Indretning, i det hele paa Ejendommens Forbedring, foruden at Fritiden blev anvendt paa Oparbejdningen af deres Lod. Saadan en hedeopdyrkende Husmands Afsavn og Arbejde taaler ingen Sammenligning med en Lejehusmands i de bedre stillede Egne, og endnu mindre med de jordbesiddende Husmænd i disse Egne.

Han er en Slider, der søger at skabe sig en Lod, der kan bidrage til at føde og opdrage hans Børn, og give ham Opholdet paa de gamle Dage. Det er imidlertid et Spørgsmaal, om den Type vil holde sig mere end 1 højst 2 Generationer, det er Forholdene, der have udviklet den. Jeg tvivler paa, at Arbejderne eller Landet vil vinde ved den Omsorg, Agrarerne viser for at faa Husmandsstanden til at være Jordbesiddere. Efterhaanden som Jordprodukterne kjøbes billigere, bliver Fordelen ved selv at avle dem mindre. Kunde Husmændene saa udvise større Intelligents i Driften af deres Jord, end de større Jordbesiddere, men jeg tvivler meget paa, at de ere i Besiddelse af den. Og om den lille Bedrift i flere Retninger har Fordele, som en større ikke har, saa er det omvendte Tilfældet i saa mange andre Retninger. Saa længe havemæssig Dyrkning af Jorden ikke med Fordel kan indføres, tror jeg ikke, at det vil være til Fordel hverken for Husmandsklassen eller Samfundet at skabe altfor mange Huslodder.

Paa Hønsehold lægges nu betydelig mere Kraft end tidligere, ogsaa vises Bjerne mere Opmærksomhed, og de nye Bihuse seer man nu over alt, saa det gaar af Brug at dræbe hele Stedet, naar man vil have Honningen. Haverne ser man ogsaa nu anvendt mere Arbejde paa. At Haven imidlertid kun hovedsagentlig vil tjene til Pynt og til Forsyning af ens eget Kjøkken er Landmændene paa det rene med. Og at der til det sidste Øjemed ikke behøves et stort Areal, er man ogsaa klar paa. Mængder af Bærfrugt er blevet siddende paa Buskene, da Huset ikke selv havde Brug for disse, og Prisen ikke indbød til at have Ulejlighed med at afplukke dem.

Fra Himmerland.

Udbyttet har været saa slet som vel muligt. Høudbyttet 1893 var jo at regne for 0. — Græsningen slet — ja fuldkommen utilstrækkelig og som Følge deraf Mejeriudbyttet meget daarligt. Udbyttet af Kornavlén er ogsaa saa slet som muligt, Tørken i Foraaret lod jo kun en mindre Del af Kornet komme til Spiring — og Tørken varede jo hele Sommeren. Rugen blev »brændt« — den er derfor meget

lille i Kjærnen, fylder intet i Tønden — men naar man sorterer stærkt er den første Sort jo prima Vare — vejer godt og giver smukt Mel. Vaarkornet er meget uensartet, giver faa Fold — 5 à 6 Fold er vist Maximum de fleste Steder. Halm er der intet af; — Maskinerne slaar det helt istykker, saa det meste kommer med Avnerne bagud. Uden den største Forsigtighed kunne Besætningerne ikke overfodres, og mange Steder ere disse dog indskrænkede ganske betydeligt. Hertil kommer at Priserne ere lave for Alt, undtagen for Svin og tildels Smørret, der har holdt nogenlunde Pris, skjøndt lavere nede end ifjor.

Skatter, Afgifter og Lønninger stige betydeligt. De kommunale Afgifter ere for Gaardenes Vedkommende det dobbelte af hvad de vare for 25 Aar siden, og i mange Nabokommuner er Afgiften endnu 6 à 10 Kr. højere pr. Td. Hartkorn.

Priserne paa de større Ejendomme er i betydelig Nedgang. Forpagtningsafgifterne forlanges nedsatte. Derimod ere de mindre Ejendomme, særlig Huse med faa Tdr. Land, søgte til stedse gode Priser.

Socialistiske Anskuelser udbredes mere og mere gennem Bladene. En ligefrem socialistisk Forening findes her i Kommunen og støttes af et Par fremragende Gaardmænd. — Sansen for Plantning vinder betydelig Fremgang, hvortil de mange Plantningsforeninger mægtig bidrage.

Der er Trang for flere Husmandsbrug, men hvorledes disse bedst fremkaldes er vel ikke let at sige; dog tror jeg det kunde ske ved, at der tilstodes billige Laan til Bygningers Opførelse — saa tror jeg mange Udlodder vilde blive beboede.

(Fortsættes i næste Hefte).
